



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CLXVIII. De pœna primi peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

te contempfit diuinā voluntatem, uir autē implicite etal propere, quia induxit aliu ad peccandum, ut secunda ratio ostendit. Plus, n. in qualibet specie peccat peccas & induces, quam peccans tantum. Vel pp causam honestam aliam in uno idē peccatum, & in altera non, ut tertia rō mōstrat, sicut fuit pp inopiam esse adulter: unde patet solutio utriusq; obiectiois. De latitudine siquidem vnus species est sermo, & infra latitudinem illius quilibet rationum grauius aliquid amittit, ut patet.

Super Questionis 164. Articulus primus.

Nota q. 164. de peccati primi hominis hoc solūm frī bendum occurrit: qdum in secundo articulo in responsione ad quintum de flameo gladio dicitur inueniuntur opiniones, altera qd sit status ex propinquitate & solis, altera qd sit per angelicū sūmī sterū quaedam ignea custodia, Prima opinio hodie excludit vī, qm zona, quae torrida uocatur est, a qua nūquam sol recedit, iam inuenta est habitata: habent n. iuge equinoctiū habitatores terrae illius ut testantur inde uenientes: & nos misimus fratres ordinis ad partes illas, & eam & redeunt, put expedit. Vnde secunda opinio amplectenda vī. Nec mirum si multos sapientes hoc latuit, quia ista sunt singularia sine experientia accepta a progenitoribus explorabili argumento. Eritio piaz tam ardentis, de qua Lucanus. Eritio piaz; solū qd non praeretur ab ulla signiferi regione poli, nisi polite lapso, Vlma curati procederet vngula. Tauri.

quod peccatum mulieris fuit grauius, quam peccatum uiri. AD PRIMVM ergo dicendū, qd illa seductio mulieris ex praecedēti elatione subsecuta est: & ideo talis ignorantia non excusat, sed aggrauat peccatum, in quantum, scilicet ignorando in maiorem elationem erecta est.

AD SECUNDVM dicendum, qd rō illa procedit ex circumstantia cōditionis psonae, ex qua pōtūm vīri fuit grauius secundum quid.

AD TERTIVM dicendum, qd uir non cogitauit de diuina misericordia vique ad contemptum diuinae iustitiae, quod facit peccatū in Spiritum sanctum: sed quia, ut Aug. dixit II. super Gen. ad literā, in expertus diuinae seueritatis credidit illud peccatum esse ueniale, id est, de facili remissibile.

QVAESTIO CLXIII. De penis peccati primi hominis, in duos articulos diuisa.

¶ E INDE cōsiderandum est de pena primi peccati. ET CIRCA hoc quaeruntur duo.

¶ PRIMO, De morte, quae est poena communis.

¶ SECUNDO, De alijs particularibus penis, quae in Genesi assignantur.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum mors sit poena peccati primorum parentum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, qd mors non sit poena peccati primorum parentum. Id enim quod est homini naturale, non potest dici poena peccati, quia peccatum nō perficit naturam, sed uitiat: mors autem est homini naturalis. quod patet ex hoc, quod corpus eius ex cōtrariis cōponitur, & ex hoc etiā, qd mortale ponitur in diffinitione hominis. ergo mors non est poena peccati primorum parentum. ¶ 2. Præter. Mors, & alii corporales defectus similiter inueniuntur in homine, sicut & in alijs animalibus, sicut illud Eccl. 3. Vnus interitus est hominis, & iumentorum, & aequa vtriusq; cōditio: sed in animalibus brutis mors non est poena peccati. ergo et neq; in hominibus. ¶ 3. Præter. Peccatum primorum parentum fuit specialium personarum: sed mors consequitur totam humanam naturam. ergo non uidetur esse poena peccati primorum parentum.

¶ 4. Præter. Omnes aequaliter deriuantur a primis parentibus. Si igitur mors esset poena peccati primorum parentum, sequeretur, quod omnes homines aequaliter mortem paterentur. quod patet esse falsum, quia quidam citius alijs, & grauius moriuntur. ergo mors non est poena primi peccati.

¶ 5. Præter. Malum poenae est a Deo, ut supra habitum est: sed mors non uidetur esse a Deo. dicitur enim Sapient. 1. quod Deus mortem non fecit. ergo mors est poena primi peccati.

¶ 6. Præterea. Poenae non videntur esse meritoriae. Nam meritum continetur sub bono, poena autem sub malo: sed mors quandoque est meritoria, sicut patet de morte martyrum. ergo uidetur, quod mors non sit poena.

¶ 7. Præter. Poena videtur esse afflictiua: sed mors non potest esse afflictiua, ut uidetur, quia quando mors est, eam homo non sentit: quando autem non est, sentiri non potest. ergo mors non est poena peccati.

¶ 8. Præter. Si mors esset poena peccati, statim fuisset ad peccatum cōsecuta: sed hoc non est uerum, nā primi parentes post peccatum diu vixerūt, ut patet Genes. 4. ergo mors non uidetur esse poena peccati.

SED CONTRA est, quod Apost. dicit ad Ro. 5. Per vnum hominem peccatum in hunc mūdum intrauit, & per peccatum mors.

RESPON. Dicendum, quod si aliquis propter culpam suam priuetur aliquo beneficio sibi dato, carentia illius beneficii est poena culpae illius. Sicut autem in primo dictum est, * homini in sui prima institutione hoc beneficium fuit collatum diuinitus, ut quādiu mens eius esset Deo subiecta, inferiores vires animae subicerentur rationali menti, & corpus animae subiceretur: sed quia mens hominis per peccatum a diuina subiectione recessit, cōsecutum est, ut nec inferiores vires totaliter subicerentur rationi. Ut de tanta est rebellio carnalis appetitus ad rationem, ut nec corpus totaliter subiceretur animae: unde sequitur mors, & alii corporales defectus. Vita enim & incolumitas corporis consistit in hoc, quod subiciatur animae, sicut perfectibile suae perfectioni. Vnde per oppositum mors & aegritudo, & quilibet corporalis defectus, pertinet ad defectum subiectionis corporis ad animam. Vnde patet, qd sicut rebellio carnalis appetitus ad spiritum, est poena peccati primorum parentum, ita etiam & mors, & omnes corporales defectus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod naturale dicitur, quod ex principiis naturae cauatur. Naturae autem per se principia sunt forma, & materia. Forma autem hominis est anima rationalis, quae de se est immortalis: & ideo mors non est naturalis homini ex parte suae formae. Materia autem hominis est corpus tale, quod est ex contrariis compositum, ad quod sequitur ex necessitate corruptibilitas: & quantum ad hoc mors est homini naturalis. Haec autem conditio in materia humani corporis est consequens ex necessitate materiae, quia oportebat corpus humanum esse organum tactus, & per consequens medium inter tangibilia, & hoc non poterat esse nisi esset ex contrariis compositum, ut patet per Philosophum in 2. de anima. * Non autem est conditio secundum quam materia adaptetur formae: quia si esset possibile, cum forma sit incorruptibilis, potius oporteret materiam incorruptibilem esse. Sicut qd ferra sit ferrea competit formae, & actioni eius, ut per duritiem sit apta ad secandum: sed qd sit potens rubiginem contrahere, consequitur ex necessitate talis materiae, & non secundum electionem agentis. Nam si artifex posset, faceret ex ferro ferrā, quae rubiginem cōtrahere non posset. Deus autem, Secunda Secundae S. Tho. EEE 4 qui

Q. 49. arti. 2.

Q. 95. arti. 1. & q. 97. arti. 1.

Lib. 2. text. 111. & seq. tomo 2.

simus, ergo sicut cibus primis parentibus fuit attributus ante peccatum, ita etiam & vestitus attribui debuit. Inconuenienter ergo post peccatum dicitur eis Deus tunicas pelliceas fecisse.

¶ **Prat.** Pena quae alicui peccato adhibetur, debet plus habere in malo, quam emolumentum quod quis ex peccato consequitur, alioquin per penam non detereretur quis a peccato, sed primi parentes ex peccato consecuti sunt quod eorum oculi aperirentur, ut dicitur Genes. 3. Hoc autem praepoderat in bono omnibus malis poenalis, quae ponuntur ex peccato consecuta. Inconuenienter ergo describuntur poenae, peccatum primorum parentum consequentes.

IN CONTRARIUM est, quod huiusmodi poenae sunt diuinitus taxatae a Deo, qui omnia facit in numero, pondere, & mensura, ut dicitur Sap. 11.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * Primi parentes propter suum peccatum priuati sunt beneficio diuino, quo humanae naturae integritas in eis conservabatur, per cuius subtractionem humana natura in defectus poenales incidit, & ideo dupliciter puniti fuerunt, Primo quantum ad hoc, quod subtractum fuit eis, id quod integritatis statui competebat, scilicet locus terrestris paradisi, quod significatur Genes. 3. cum dicitur, Et emisit eum Deus de paradiso voluptatis. Et quia ad illum statum prima: innocentiae per seipsum redire non poterat, conuenienter apposita sunt impedimenta, ne rediret ad ea quae primo statui competeabant, scilicet a cibo, ne numeret de ligno vitae, & a loco. Collocauit enim Deus ante paradisum Cherubin, & flammeum gladium. Secundo autem puniti fuerunt quantum ad corpus, quod attributa sunt eis ea, quae naturae conueniunt tali beneficio desituta.

Et hoc quidem quantum ad corpus, & quantum ad animam. Quantum quidem ad corpus, ad quod pertinet differentia sexus, alia poena attributa est mulieri, alia vero viro. Mulieri quidem attributa est poena secundum duo, propter quae uero coniungitur, quae sunt generatio proles, & communicatio operum pertinentium ad domesticam conuersationem. Quantum autem ad generationem proles, punita fuit dupliciter. Primo quidem, quantum ad tedia quae sustinet portando prolem conceptam. Et hoc significatur cum dicitur: Multiplicabo arumnas tuas, & conceptus tuos. Et quantum ad dolorem, quem patitur in pariendo, & quantum ad hoc dicitur: In dolore paries. Quantum vero ad domesticam conuersationem punitur secundum hoc, quod subiicitur dominationi viri, per hoc quod dicitur: Sub uiri potestate eris. Sicut autem ad mulierem pertinet, ut subdatur viro in his, quae ad domesticam conuersationem pertinent: ita ad virum pertinet, quod necessaria uita procuret. Et circa hoc punitur tripliciter. Primo quidem, per terrae sterilitatem, cum dicitur: Maledicta terra in opere tuo. Secundo, per laboris anxietatem, sine qua fructus terrae non percipitur, unde dicitur, in labore comedes de ea cunctis diebus uita tuae. Tertio, quantum ad impedimenta quae proueniunt terram colentibus, unde dicitur: Spinas & tribulos germinabit tibi. Similiter etiam ex parte animae triplex eorum poena describitur. Primo quidem, quantum ad confusionem quam passi sunt de rebellionem carni, ad spiritum, unde dicitur: Aperti sunt oculi amborum, & cognouerunt se esse nudos. Secundo, quantum ad increpationem propriae culpae, per hoc quod dicitur, Ecce, Ad factus est quasi vnus ex nobis. Tertio, quantum ad commemorationem futurae mortis, secundum quod ei dictum

A est: Puluis es, & in puluerem reuerteris. Ad quod etiam pertinet, quod Deus fecit eis tunicas pelliceas in signum mortalitatis eorum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in statu innocentiae fuisse partus absque dolore. Dicitur enim Aug. in 14. de ciui. Dei. * Sic ad pariendum non doloris gemitus, sed maturitatis impulsus foeminea uiscera relaxaret, sicut ad concipiendum non libidinis appetitus, sed uoluntarius usus naturam utriusque coniungeret. Subiectio autem mulieris ad uirum intelligenda est in poena mulieris esse inducta, non quantum ad regimen, quia et ante peccatum uir caput mulieris fuisse, & eius gubernator extitisset: sed prout mulier contra propria uoluntatem nunc necesse habet uiri uoluntati parere. Spinas autem & tribulos terra germinasset, si homo non peccasset, in cibum animalium, non autem in hominis poenam, quia felicitet propter eorum exortum nullus labor, aut punitio homini operanti in terra accideret, ut Aug. dicit super Genes. ad litteram. * quamuis Alchuius dicat, quod ante peccatum terra omnino spinas & tribulos non germinasset. Sed primum est melius.

AD SECUNDUM dicendum, quod multitudo conceptuum inducitur in poenam mulieris non propter ipsam procreationem proles, quae etiam ante peccatum fuisse, sed propter multitudinem afflictionum, quas mulier patitur ex hoc, quod portat foetum conceptum. Unde signanter coniungitur: Multiplicabo arumnas tuas, & conceptus tuos.

AD TERTIUM dicendum, quod illae poenae aliquantulum ad omnes pertinent. Quae cumque enim mulier concipit, necesse est, quod arumnas patiat, & cum dolore pariat, praeter Beatam Virginem, quae sine corruptione concepit, & sine dolore peperit: quia eius conceptio non fuit secundum legem naturae a primis parentibus deriuata. Si autem aliqua non concipit, neque parit, patitur sterilitatis defectum, qui praeponderat poenis praedictis. Similiter etiam oportet, ut quicumque terram operatur, in sudore uultus comedat panem. Et ipsi qui per se agriculturam non exercent, in aliis laboribus occupantur. Homo enim nascitur ad laborem, ut dicitur Iob quinto: & sic panem ab aliis in sudore uultus elaboratum manducant.

AD QUARTUM dicendum, quod locus ille paradisi terrestris, quamuis non seruiat homini ad usum, seruit tamen ei ad documentum, dum cognoscit propter peccatum se tali loco fuisse priuatum: & dum per ea, quae corporaliter in illo paradiso sunt, instruitur de his quae pertinent ad paradisum coelestem, quo aditus homini praeparatur per Christum.

AD QUINTUM dicendum, quod salus spiritualis sensus mysterii, ille locus praecipue uideretur esse inaccessibleis propter uehementiam aestus in locis intermediis ex propinquitate solis. Et hoc significatur per flammeum gladium, qui uersatilis dicitur propter proprietatem motus circularis humiditatis causantis: & quia motus corporalis creaturae disponitur ministerio Angelorum, ut patet per Aug. 3. de Trin. * Conuenienter etiam simul cum gladio uersatili Cherubin adiungitur ad custodiendam uiam ligni uitae. Unde Aug. dicit in undecimo super Genes. ad litteram. * Hoc per celestes potestates etiam in paradiso uisibili factum esse credendum est, ut per Angelicum ministerium esset illic quaedam ignea custodia.

AD SEXTUM dicendum, quod homo si post peccatum deliquit uitae comedit, non propter hoc immortalitatem recuperasset, sed beneficio illius cibi potuisset uitam magis prolongare. Unde quod dicitur: Et uiuat in aeternum, sumitur

D. 739.

Lib. 14. c. 26. circa mediu. tomo 3.

Lib. 3. ca. 18. tomo 3.

Lib. 3. cap. 4. tomo 3.

Lib. 1. c. 40. in fine, tomo 3.

